

Veterinair Centrum Someren

Nieuwsbrief Rundvee

Juli 2021

Inhoud:

Inleiding

Jongvee opfok kaart

Ectoparasieten bij rundvee

Casus van het kwartaal: uitzaaingen infectie

Druppelinfuus bij kalveren

Actie van het kwartaal:

Beste veehouders,

De eerste warme dagen en nachten hebben we weer achter de rug, maar gelukkig is het voor de koeien weer wat afgekoeld. Met de stijging van de temperatuur stijgen ook de hoeveelheid aan vliegen. Deze komen af op mest, op melk en op de koeien natuurlijk. Vliegen, en ander ongedierte, brengen gezondheidsrisico's met zich mee. Dit en andere onderwerpen zoals druppelinfuus bij uitgedroogde kalveren en longontsteking veroorzaakt vanuit uiersmet zal in deze nieuwsbrief besproken worden.

Facturen digitaal

Steeds meer veehouders kiezen ervoor om de facturen digitaal per e-mail te ontvangen omdat ze dit handiger vinden.

Wil u dit ook? Geeft dit dan even door aan uw dierenarts of via herkauwers@vc-someren.nl

Jongvee opfok kaart

Nu verkrijgbaar: gratis jongvee opfok kaarten. Handige kaarten op A3 formaat om behandelingen en acties van de kalveren gemakkelijk en overzichtelijk bij te houden. Vraag ernaar bij onze assistentes of dierenartsen!

Naam Nummer		Geboorte datum	Geboorte gewicht	Ziekten en ziekdata	Onthoorn datum	Entingen en entdata	Preventieve maatregelen en behandelingen

Veterinair Centrum Someren

Ectoparasiten bij rundvee

Ectoparasieten zorgen niet alleen voor onrust en irritatie. Maar zijn ook belangrijke overdragers van diverse infecties. Daarom willen wij de belangrijkste ectoparasieten en de schade/ infecties die zij kunnen veroorzaken even toelichten.

Vliegen

Steekvliegen zoals dazen en de kleine steekvlieg veroorzaken niet alleen onrust door hun pijnlijke beten met groeivertraging en verminderde productie als gevolg. De wondjes kunnen namelijk makkelijk infecteren en zorgen voor etterende huidinfecties. Steekvliegen kunnen ook aanleiding geven tot speenbeschadigingen door lokale bijtwonden.

Figuur 1 : speenbeschadiging ten gevolge van steekvliegen (Hematobia irritans)

Verder zijn **vliegen** verspreiders van bacteriën (zoals *S. aureus*, CNS, *Trueperella pyogenes*, omgevingstreptococci) en andere ziekteverwekkers, hierdoor verhogen ze de kans op uierontsteking en infectieuze ontsteking van het oogslimvlies.

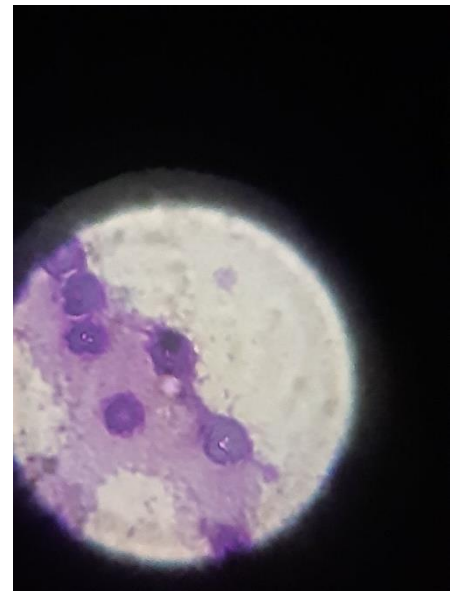
Zomerwrang wordt veroorzaakt door de zomerwrangvlieg (*Hydrotaea irritans*). zomerwrang of zomermastitis komt voornamelijk voor in de zomer daar de vliegen enkel goed actief zijn bij warm en vochtig weer. Zomerwrang is een vorm van uierontsteking bij niet-melkgevende runderen, zoals pinken, zoogkoeien en droge koeien. Het wordt gekenmerkt door een dik hard, pijnlijk kwartier met opstapeling van pus en een sterk vergrote speen. Daarnaast hebben de dieren koorts en zijn ze flink suf. In verder gevorderde stadia kan er een opengebroken wonde al dan niet in combinatie met myiasis aanwezig zijn. Kwartieren aangetast door zomerwrang zijn nadien vaak verloren voor de melkproductie.

Myiasis is de groei van vliegenmaden in dood of levend weefsel. De maden produceren enzymen en graven op deze manier steeds dieper in het weefsel. Meestal ontstaat myiasis secundair aan een beschadiging van de huid door een wonde of irritatie door diarree.

Teken

Teken komen voornamelijk voor van maart tot oktober, de meeste teken zijn op runderen te verwachten in het vroege voorjaar en in de nazomer, vooral in weiden begrensd door houtwallen en in natuurgebieden met lang gras. Teken zorgen niet alleen voor irritatie en ongemak maar zijn ook verspreiders van dodelijke ziekten zoals Babesia en Anaplasma.

Babesia is een eencellige bloedparasiet die leeft en zich vermenigvuldigt in de rode bloedcellen. Na vermenigvuldiging breken de rode bloedcellen open en komt de parasiet vrij in de bloedbaan wachtend om terug opgenomen te worden door een teek. Door het openbreken van de rode bloedcellen ontstaat er ernstige bloedarmoede. Dit is te zien aan de bleke slijmvliezen en rood/bruine urine (haemoglobinurie). Verder hebben de geïnfecteerde dieren vaak koorts, diarree en geelzucht. Zenuwsymptomen kunnen in een later stadium ontstaan door zuurstofgebrek.

Figuur 2: Microscopisch beeld van Babesia merozoieten in de rode bloedcellen.

Anaplasma is een bacterie die na overdracht door teken de witte bloedcellen gaat infecteren. Door aantasting van de witte bloedcellen zal de weerstand van het dier sterk dalen en wordt deze gevoeliger voor allerlei infecties. De symptomen zijn hierdoor vrij uiteenlopend gaande van koortspieken, versnelde ademhaling, hoesten, dikke ledematen, terugkerende uierontstekingen en verwerpers.

Teken zorgen ervoor dat beide ziektes in de bloedbaan van de koe terecht komen. Teken zijn dus ook weer nodig voor het verspreiden van de ziekte tussen de dieren onderling.

Knutten (cullicoides)

Knutten zijn kleine muggen welke de verspreiders zijn van blauwtong- en schmallenbergvirus. **Blauwtong** veroorzaakt bij schapen welke het gevoeligste zijn: hoge koorts, speekselen, zwelling van kop, tong en lippen en ontsteking t.h.v. de klauwen. Runderen zijn minder gevoelig en vertonen lichtere symptomen. Blauwtong is een aangifteplichtige, officieel bestreden ziekte. Hierdoor zorgt een uitbraak voor grote financiële schade door vervoers- en exportbeperkingen.

Schmallenberg komt het sterkst tot uiting bij een infectie in een negatieve populatie zonder afweer. Koeien die geïnfecteerd worden 30-60 dagen na dekking hebben de meeste kans op het ontwikkelen van misvormde kalveren (kromme poten, kromme rug en gedraaide nek). Bij een infectie vroeger in de dracht vindt er embryonale sterfte plaats. Andere symptomen die kunnen optreden zijn diarree, koorts en daling van de melkproductie.

Luizen

Zowel bloedzuigende (Haematopinus) als bijtende (Bovicola) luizen kunnen runderen parasiteren. Bijtende luizen leven van dode huidschilfers, haren en huidsecreties terwijl zuigende luizen zich vastbijten en leven van bloed. Ze veroorzaken jeuk en irritatie met kale plekken, productiedaling, gewichtsverlies en groeiachterstand tot gevolg. Zuigende luizen kunnen bij zeer ernstige infecties bloedarmoede veroorzaken. Haematopinus kan ook zorgen voor overdracht van andere ziektes zoals anaplasma en mycoplasma.

Figuur 3: Haematopinus of bloedzuigende luis

Schurftmijt

Schurft komt op veel melkvee en zoogkoeienbedrijven voor. Er zijn 3 soorten schurftmijten namelijk:

***Psoroptes** : komt voornamelijk voor op de rug en schoft en geeft aanleiding tot kale plekken met kortsen en ingedroogd vocht. De huid is vaak verdikt en de kale zones bloeden makkelijk. Belgisch witblauwe runderen zijn gevoeliger voor dit type schurft.

***Sarcoptes** : kopschurft

***Chorioptes** : geeft aanleiding tot ronde kale plekken ter hoogte van de staart , koekoeksgaten en uier. Indien het uier aangetast is verhoogt de kans op speenbeschadigingen en mastitis.

Algemeen veroorzaakt schurft jeuk, kale plekken en onrust met groeivertraging en productiedaling tot gevolg. Er kan een huidafkrabsel genomen worden om te bepalen om welk type schurftmijt er een rol speelt.

Bij behandeling moeten alle dieren behandeld worden met een middel dat minimaal 16dagen werkt of meerdere malen met een kortwerkend middel om de levenscyclus te kunnen onderbreken.

Preventie en behandeling

Met de bovengenoemde parasieten is het belangrijk om tijdig preventief te behandelen.

Voor het voorkomen van **vliegen** is hygiëne erg belangrijk. Zorg er voor dat er geen mestresten, melk of melkpoeder liggen, dit trekt namelijk vliegen aan. Daarnaast kan goede ventilatie om de stal droog te houden belangrijk zijn. Ook zijn er verschillende bestrijdingsmiddelen die gebruikt kunnen worden om de groei van de vliegenpopulatie in te dammen.

Behandeling met butox is ook noodzakelijk voor een goede **vliegen** en **luizen** bestrijding, zeker als de dieren in de wei lopen.

Om **teken** te voorkomen is het belangrijk om te zorgen dat er geen lang gras in de weide staan en laat koeien niet te dicht aan de bosranden of houtwallen grazen.

Tegen schurft zijn er verschillende middelen die gebruikt kunnen worden, vaak zijn dit dezelfde middelen als het ontwormen, denk aan bijvoorbeeld cydectin pour-on.

Casus van het kwartaal: uitzaaingen ontsteking

Stef Frenken (VCS)

In dit blok willen we elk kwartaal een bijzondere of minder bijzondere casus voor u beschrijven. Een plots doodzieke koe met longproblemen.

De patiënt

Een veehouder belt in de avonddienst voor een koe met vermoedelijk longontsteking. Op de robot is te zien dat de koe tot vandaag nergens last van had, en nu plots in liters gezakt is.

Bij aankomst valt meteen op dat de koe veel te suf is en ècht moeite heeft met ademen. De lichaamstemperatuur is veel te hoog (40,3°C), het hart klinkt goed maar alle darm- en pensbewegingen liggen stil. Er wordt in samenspraak met de veehouder besloten om meteen vol in te zetten op behandeling met een breedspectrum antibiotica, een magneet, pijnstillers en ondersteunende therapie. Prognose: slecht.

Daags erna is de koe eerder verslechterd dan verbeterd. De koe heeft zelfs onderhuids lucht zitten t.h.v. de schouderbladen, deze lucht komt uit de zwaar-beschadigde longen. We nemen het enige goede besluit: euthanasie. Omdat de veehouder al meer gedoe heeft gehad laatste maanden, en we echt eens willen weten wat er aan de hand is, wordt besloten om de koe ter sectie te sturen bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (kosten rond de €100,- = gesubsidieerd tarief).

Uitslag sectie

De uitslag van het sectie rapport luidt: “Metastatische pneumonie door infectie met *Trueperella pyogenes* (*Arcanobacterium pyogenes*) ten gevolge van necrotiserende ontsteking in de huid van het uier.”

Oftewel: De koe is gestorven aan een longontsteking die is veroorzaakt door uitzaaingen vanuit een chronisch geïnfecteerd uier. Deze uitzaaingen hebben zich op meerdere plaatsen in de longen gevestigd en zijn daar gaan woekeren en “rotten”. Deze uitzaaingen waren zo plots en massaal dat de koe kansloos was

tegen deze infectie, geen enkele behandeling had deze koe nog kunnen redden. Vandaar ook het acute verloop met al tekenen van shock, met daags erna al massaal onderhuidse lucht vanuit de beschadigde longen.

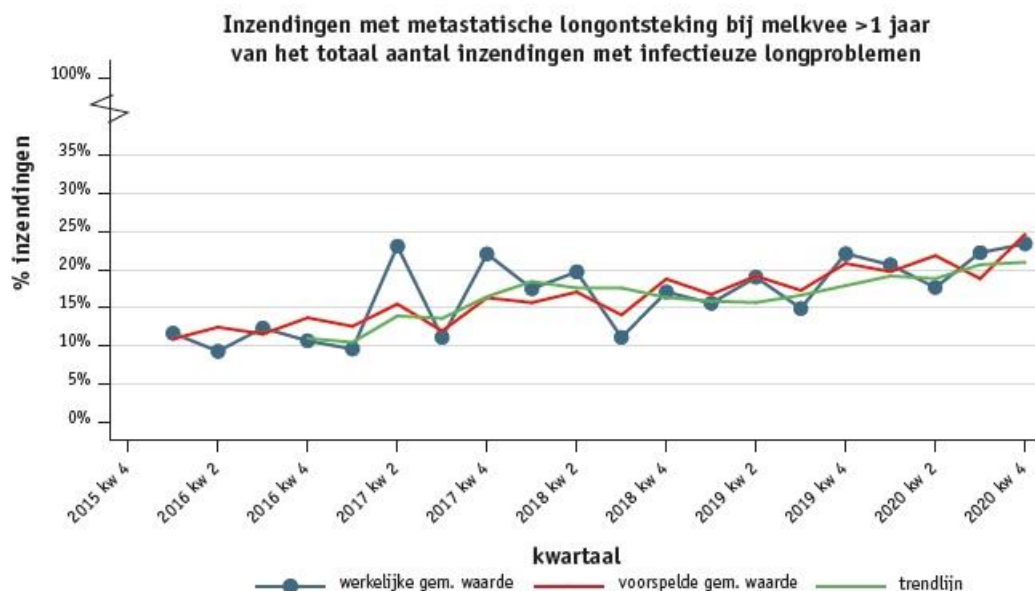
Het klinkt als een zeldzaam fenomeen, maar eigenlijk komt dit meer voor dan meeste veehouders (èn dierenartsen) beseffen.

Denk maar eens bij uzelf na: ooit een afgekeurde slachtkoe gehad door een onverwachte reden zoals:

- plekjes op de longen?
- Leverabscessen?
- Hartklepontstekingen?
- bloedingen op de nieren?

Al deze symptomen passen bij uitzaaiingen van infecties, meestal door chronische infecties.

Ook in de sectiezaal bij de Gezondheidsdienst zien ze deze uitgezaaide ontstekingen in de longen steeds vaker. In veel gevallen komt de ontsteking, net als in deze casus, vanuit ontstekingen aan de uierhuid. We spreken van Udder Cleft Dermatitis (UCD).

Figuur 1 Percentage inzendingen met metastatische longontsteking bij melkvee ouder dan 1 jaar per kwartaal in de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020 (Bron: GD Veekijker, editie Juni 2021; Data-analyse GD-pathologie)

Udder Cleft Dermatitis

Bij UCD zie je de ontstekingen met name aan de voorzijde van het uier, of tussen de voorste kwartieren. Dit in tegenstelling tot klassieke uiersmet, wat eerder tussen de achterkwartieren en/of in de liezen tussen de poten en het uier wordt gezien. De huid gaat ontsteken door een combinatie van vocht warmte en wrijving, en doordat er direct onder de uierhuid grote bloedvaten lopen kan de infectie snel voor uitzaaiingen zorgen. Kleine propjes met bacteriën komen in de bloedbaan te recht en kunnen zo neerslaan in andere organen waar ze weer ontsteking veroorzaken.

Een goede behandeling tegen UCD is er niet en het is ook nog niet helemaal helder wat de belangrijkste veroorzakers zijn.

Wel is het erg belangrijk om de huid droog te houden en vroeg in te grijpen, om te voorkomen dat de infectie kan uitzaaien.

Figuur 2: Uierhuid met ernstige UCD ontstekingsplekken.

Andere oorzaken

Alle chronische ontstekingen kunnen 'naar binnen slaan' en dus uitzaaiingen geven naar andere organen, maar denk aan:

- Aderontsteking (bv na infuus)
- Ontstoken gewrichten
- Chronische en subacute pensverzuring (SARA)
- baarmoederontsteking, uierontsteking
- Scherp-in

Feit is en blijft echter dat niet al deze koeien uiteindelijk volledig afgekeurd zullen worden of doodgaan, maar nog is het niet bevorderlijk voor de gezondheidstoestand van deze koeien. Dit onderstreept nogmaals het belang van goed (voer)management en op tijd en correct ingrijpen bij problemen als

uiersmet en andere ontstekingen. Op tijd ingrijpen verkleint de kans op ernstige complicaties en vergroot de kans op een snelle genezing.

Druppelinfuus kalf

Als er wordt gebeld voor een kalf met diarree wordt er meestal een stortinfuus aangelegd. De fles Lodevil die glucose en elektrolyten bevat. Naast het stortinfuus is het ook mogelijk om een druppelinfuus aan te leggen. Met het druppelinfuus kunnen we in een paar uur tijd 3 liter vocht toedienen om de uitdroging te verhelpen.

Voor het aanleggen van een druppelinfuus, brengen we een katheter aan in de hals. Deze katheter bestaat uit een rubber buisje, die in de bloedbaan zit en een vleugeltje die wordt vastgehecht aan de huid. De katheter kan op deze manier niet verschuiven en geen schade aanrichten aan het bloedvat. Via deze katheter kan eerst een fles Lodevil en eventueel bicarbonaat tegen de verzuring worden toegediend. Daarna wordt er een ander slangetje, met een kraantje erop aangesloten. Met dit kraantje kan de snelheid van het infuus worden ingesteld. Als alles is aangesloten, kan de infuuslang worden vastgetaped aan het halster en de infuuszak kan worden opgehangen. Na een paar uur, als de infuuszak leeg is, kan u zelf de katheter uit de hals halen en al het materiaal weg gooien.

Aan de infuuszak met 3 liter kan naar behoefte van het kalf ook nog extra glucose of andere medicatie worden toegevoegd.

ACTIE 3 2021

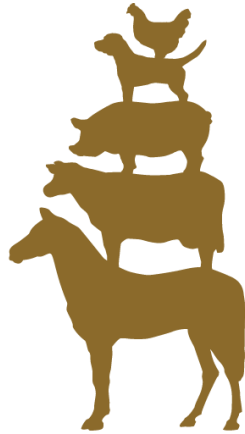
Butox Protect

Flacons van 2,5 liter (€117,50) en 1 liter (€47,50)

- Werkzaam tegen vliegen en luizen
- Langste werkingsduur: tot 10 weken bij vliegen!

Deze actie is geldig voor de maanden juli, augustus en september van 2021

Veterinair Centrum Someren

Medicijnbestellingen: apotheek@vc-someren.nl

Uw dierenartsen

Stijn van de Voort - Iris Siemons - Stef Frenken

Tel: 0493 – 44 10 44

Email: herkauwers@vc-someren.nl

Website: www.vc-someren.nl